

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zahájeno řízení o přezkoumání šestiměsíční lhůty k popření otcovství

Senát Ústavního soudu, ve složení Pavel Rychetský, Jiří Nykodým a Dagmar Lastovecká, se 23. června 2009 usnesl na tom, že postoupí k dalšímu řízení návrh na zrušení § 57 odst. 1 zákona o rodině, který upravuje právo otce, jemuž se dítě narodilo v manželství, popřít své otcovství pouze v šestiměsíční lhůtě od narození dítěte. O tomto návrhu budou v následujících měsících diskutovat soudci v plénu Ústavního soudu.

Senát Ústavního soudu posuzuje ústavní stížnost pana S., jenž se u obecných soudů neúspěšně pokusil popřít své otcovství vůči synovi, který se mu narodil před rozpadem manželství. Stěžovatel tvrdí, že zpočátku neměl o svém otcovství pochybnost. O tom, že zřejmě není otcem dítěte, se dozvěděl až později, v souvislosti s rozvodem, a propásl tak šestiměsíční lhůtu podle zákona o rodině. Nepomohl mu ani důkaz zkouškou DNA na základě vzorku, který však dítěti odebral a do soukromé laboratoře poslal bez vědomí matky. Chlapci je nyní 5 let a otec se s ním nestýká. Protože obecné soudy pozdě podanou žalobu pana S. musely zamítnout podle § 57 odst. 1 zákona o rodině (ustanovení zní: „Manžel může do šesti měsíců ode dne, kdy se dozví, že se jeho manželce narodilo dítě, popřít u soudu, že je jeho otcem.“), navrhl pan S. spolu s ústavní stížností zrušení části tohoto paragrafu ve slovech „do šesti měsíců“. Pokud by mu Ústavní soud vyhověl, otevřela by se jemu, i všem ostatním otcům, jejichž dítě se narodilo v manželství, neomezeně lhůta k popření otcovství.

Vzhledem k závažnosti předestřené problematiky a zájmům nezletilého dítěte, které by takovým rozhodnutím mohly být silně narušeny, Ústavní soud nejprve ustanovil dítěti kvalifikovaného kolizního opatrovníka – veřejného ochránce práv JUDr. Otakara Motejla, aby v řízení před Ústavním soudem jeho zájmy účinně hájil.

Senát Ústavního soudu poté dospěl k závěru, že je namístě, aby se návrhem stěžovatele a jeho argumentací vážně zabývalo plénum Ústavního soudu. Návrh na přezkoumání § 57 odst. 1 zákona o rodině však senát rozšířil, protože dospěl k závěru, že uplatněním celého ustanovení § 57 odst. 1 zákona o rodině, zejména pokud jde o okamžik, od kdy začne plynout lhůta k popření otcovství manželovi matky dítěte, nastala skutečnost, která je předmětem ústavní stížnosti. Podle senátu Ústavního soudu z tohoto ustanovení nelze vytrhnout pouze lhůtu k popření otcovství ve slovech „do šesti měsíců“, jak navrhuje stěžovatel, neboť v případě vyhovění tomuto návrhu by Ústavní soud vlastně vytvořil zcela novou zákonnou situaci, v níž by manžel matky dítěte mohl popřít otcovství k dítěti kdykoliv. Tím by došlo ke kolizi s řadou základních práv dítěte (na ochranu soukromého a rodinného života, na rodičovskou výchovu a péči, na zachování jeho rodinných svazků v souladu se zákonem), resp. ke kolizi se široce pojímaným zájmem dítěte.

Tříčlenný senát Ústavního soudu v tomto stadiu řízení dospěl k předběžnému závěru, že stěžovatelovy námitky jsou opodstatněné. Podle názoru senátu § 57 odst. 1 zákona o rodině může být skutečně v rozporu s právem na respektování soukromého a rodinného života otce dítěte ve smyslu, jak vyplývá z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Soffer proti Rusku, s právem na informační sebeurčení otce dítěte a konečně s právem na existenci účinného právního prostředku k ochraně základních práv ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Protiústavnost ustanovení § 57 odst. 1 zákona o rodině podle názoru senátu Ústavního soudu může

spočívat především v proporcionální nevyváženosti základních práv a zájmů otce dítěte, jehož otcovství bylo určeno na základně první domněnky otcovství, dítěte a jeho matky. Nelze vyloučit ani závěr o protiústavnosti zmíněného ustanovení pro rozpor s vlastními zájmy dítěte. Proto senát Ústavního soudu rozhodl o tom, že patnáctičlennému plénu předloží návrh na zrušení celého ustanovení § 57 odst. 1 zákona o rodině, které bylo v dané věci aplikováno (tj. nikoli jen jeho části ve slovech „do šesti měsíců“, čímž se v plénu Ústavního soudu vytvoří procesní prostor pro komplexní posouzení v kolizi stojících základních práv.

Tento názor senátu Ústavního soudu, vyslovený v dané fázi řízení před skončením dokazování a ústavněprávního posouzení ústavní stížnosti, nijak nepředjímá rozhodnutí členů pléna Ústavního soudu o návrhu na zrušení zákona nebo jeho jednotlivého ustanovení, ani navazující rozhodování senátu o ústavní stížnosti stěžovatele.

Soudcem zpravodajem v řízení o ústavní stížnosti a v řízení o zrušení § 57 odst. 1 zákona o rodině, které obdrželo spisovou značku Pl. ÚS 15/09, je předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský.

Zdroj: Ústavní soud

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost za škodu způsobenou dítětem v době dočasného svěření do péče jiné osoby \(např. do mateřské školky\)](#)
- [Změna závěti formou škrtnutí a vpisků provedená přímo v textu původní závěti](#)
- [K vypořádání SJM k domu na pozemku jednoho z manželů](#)
- [Výše náhrady pro pozůstalé při usmrcení osoby blízké](#)
- [Určení výše příjmu podnikatele pro výpočet výživného \(manžela či manželky\)](#)
- [K problematice přechodu práv a povinností ze smlouvy o dodávkách energií](#)
- [O kritice doktríny paternalistického přístupu k dětem v kontextu realizace ústavní výchovy a připravovaných změn v této oblasti](#)
- [Svěřenský fond – klidný přístav pro rodinné nemovitosti](#)
- [Způsobilost nezletilých osob k udělení informovaného souhlasu](#)
- [Metodika NS pro stanovení náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením blízké osoby](#)
- [Evropská právní úprava ochrany těhotných zaměstnankyň před výpovědí a její soulad s propuštěním těhotné zaměstnankyně v rámci hromadného propouštění](#)